

Pápežové katechézy o rodine: audiencia 20. mája 2015

Ako vychovávať deti? Tejto otázke venoval Svätý Otec pozornosť v katechéze dnešnej generálnej audiencie po tom, ako na úvod osobitne pozdravil rodiny, ktoré boli dnes početne zastúpené na Námestí sv. Petra. Pokračujúc v úvahách o rodine pápež František pripomenul, že „prirodzené povolanie vychovávať deti, aby rástli v zodpovednosti za seba a za druhých, je základnou charakteristikou rodiny.“

05.10.2015

Dnes vás, drahí bratia a sestry, keďže som medzi vami zazrel toľké rodiny, chcem privítať takto: Dobrý deň všetkým rodinám! Pokračujeme v zamysleniach o rodine, a dnes o jednej jej podstatnej charakteristike, a síce, o jej prirodzenom povolaní vychovávať deti, aby rástli v zodpovednosti za seba aj za iných. To, čo sme počuli od apoštola Pavla v úvode je nádherné! «Vy, deti, poslúchajte rodičov vo všetkom, lebo to je milé Pánovi. A vy, otcovia, nedráždite svoje deti, aby nezmalomyseľneli». To je múdre pravidlo: dieťa je vychovávané k tomu, aby počúvalo rodičov a bolo poslušné voči nim ako tým, ktorí sa usilujú nedarigovať ho nevhodným spôsobom, pre ktorý by deti mohli zmalomyseľnieť. Deti majú rásť krok

za krokom, bez toho, aby strácali odvahu.

Ak v rodine ako rodičia poviete deťom: «Vystúpime po týchto schodoch» a vezmete ich za ruku a krok za krokom ich vediete k výstupu, veci pôjdu dobrým smerom. Ale ak poviete: «Chod' hore!» - «Nemôžem!» - «Chod'!», toto sa nazýva dráždením detí, vyžadovaním vecí, ktoré ešte nie sú schopné uskutočniť. A preto je vzťah detí a rodičov určitou múdrosťou, musí vychádzať z múdrosti, z veľkej rovnováhy. Deti, poslúchajte rodičov, lebo to sa páči Bohu. A vy, rodičia, neroztrpčujte deti vyžadujúc od nich veci, ktoré nemôžu urobiť. Rozumieme tomu? Takto sa postupuje, aby deti rástli v zodpovednosti za seba a za druhých.

Zdalo by sa, že je to prirodzené konštatovanie, a predsa, ani v našich časoch nechýbajú ťažkosti. Je zložité

vychovávať pre rodičov, ktorí svoje deti vídajú iba večer, keď sa vracajú domov unavení z práce. Tí, čo majú to šťastie, že majú prácu! A ešte ťažšie je to pre rozvedených rodičov, ktorí sú zatažení touto ich situáciou. Je pre nich náročné vychovávať, mali ťažkosti, rozišli sa a dieťa je mnohokrát ako rukojemník, otec mu rozpráva zle o mame a mama o otcovi, a takto sa narobí veľa zla. Poviem vám, rozvedeným manželstvám: Nikdy, nikdy nestavajte vaše dieťa do pozície rukojemníka! Vy ste sa rozišli pre mnohé ťažkosti a dôvody. Život vám priniesol túto skúšku, ale deti nech nenesú bremeno tohto rozdelenia, nech deti nie sú používané ako rukojemníci proti manželke, manželovi, nech rastú tak, že budú počuť, že mama rozpráva dobre o otcovi, aj keď nie sú spolu, a že otec rozpráva dobre o mame. Pre rozvedené manželstvá je to veľmi

dôležité a aj veľmi ťažké, ale dokážete to.

Je tu predovšetkým otázka: Ako vychovávať? Akú tradíciu máme dnes našim deťom odovzdať?

„Kritickí“ intelektuáli každého druhu umlčali rodičov tisícmi spôsobmi, aby uchránili mladé generácie pred ujмами – ozajstnými i domnelými – plynúcimi z rodinnej výchovy. Rodina bola obvinená, medzi iným, z autoritárstva, protežovania, konformizmu, z potláčania citov plodiaceho konflikty.

Týmto činom došlo k rozštiepeniu medzi rodinou a spoločnosťou, medzi rodinou a školou, výchovné spojenectvo sa dnes narušilo, a tak sa výchovný súlad medzi rodinou a školou dostal do krízy, keďže bola podkopaná vzájomná dôvera.

Príznakov je mnoho. Napríklad, v škole sa podlomili vzťahy medzi

rodičmi a učiteľmi. Niekedy dochádza k napätiam a vzájomnej nedôvere, a dôsledky prirodzene dopadajú na deti. Z druhej strany, rozmnožili sa takzvaní «špecialisti», ktorí obsadili úlohu rodičov aj v najintímnejších aspektoch výchovy. O citovom živote, o osobnosti a jej rozvoji, o právach a povinnostiach, títo «experti» vedia všetko: ciele, motivácie, techniky. A rodičia majú iba počúvať, podučiť sa a prispôbiť. Obraní o svoju rolu, stávajú sa často nadmerne zaťaženými na svoje deti a vlastníckymi vo vzťahu k nim, až do takej miery, že ich nikdy nenapomenú. «Ty predsa nesmieš napomínať dieťa». Majú sklon zverovať ich čoraz častejšie týmto «špecialistom», aj v najcitlivejších a najosobnejších aspektoch ich života, a sami sa tak odsúvajú do kúta. Tak sa dnes rodičia vystavujú nebezpečenstvu, že sa sami vylúčia zo života svojich detí. A toto je veľmi vážne! Uvážme, že dnes už sú také

prípady. Nehovorím, že sa to stáva zakaždým, no sú také prípady.

Učiteľka v škole napomenie dieťa a dá mu poznámku pre rodičov. Spomínam si na jednu osobnú úsmevnú príhodu. Raz, keď som bol vo štvrtej triede základnej školy, povedal som jedno škaredé slovo učiteľke a ona, dobrá žena, si zavolala moju mamu. Mama prišla na nasledujúci deň, porozprávali sa a potom si ma zavolali. A mama mi pred učiteľkou vysvetlila, že to, čo som vykonal, bola nepekná vec, ktorú som nemal urobiť. Mama to urobila s veľkou láskavosťou a požiadala ma, aby som poprosil učiteľku o prepáčenie. Urobil som tak a potom som bol spokojný, pretože sa príhoda skončila dobre. - Toto však bola len jej prvá kapitola! Keď som sa vrátil domov, nasledovala druhá kapitola – dovtípte sa sami!

Dnes, keď učiteľka v škole urobí podobne, na druhý deň jej to prídu rodičia, alebo jeden z rodičov, vyčítať, pretože «technici» hovoria, že deti nemožno takto napomínať. Ako sa zmenili veci! No rodičia sa nesmú sami vyčleniť z výchovy svojich detí.

Je zrejmé, že takáto koncepcia nie je správna, nie je harmonická, nie je dialogická, a namiesto toho aby napomáhala spolupráci medzi rodinou a ostatnými aktérmi výchovy, školami, ale aj telovýchovnými a mnohými ďalšími výchovnými ustanovizňami, stavia ich proti sebe.

Ako sme došli do tohto bodu? Niet pochyb o tom, že rodičia, či lepšie povedané, určité výchovné modely z minulosti mali svoje limity, to nepochybne. Ale je rovnako pravda, že existujú chyby, ktoré sú oprávnení robiť jedine rodičia, pretože ich

môžu kompenzovať takým spôsobom, ktorý je nemožný pre kohokoľvek iného. Z druhej strany, dobre vieme, že život sa stal skúpy na čas pre rozhovor, pre zamyslenie sa a výmenu pohľadov. Mnohí rodičia sú doslova obeťami «únosu» z dôvodu práce – otec a mama musia pracovať – a sú zavalení inými starosťami, vystavení novým požiadavkám svojich detí a komplexnosti terajšieho života – ktorá je taká, musíme ju akceptovať ako takú – a sú akoby paralyzovaní strachom z toho, že by mohli pochybiť. Problém však nespočíva iba v rozprávaní sa. Práve naopak, nejaký povrchný «dialogizmus» nevedie k ozajstnému stretnutiu myslí a srdc. Spytujme sa predovšetkým, či sa usilujeme pochopiť, «kde» v skutočnosti sú naše deti na ich ceste? Kde vskutku je ich duša, vieme to? A najmä: chceme to vedieť? Sme presvedčení, že oni v skutočnosti neočakávajú iné?

Kresťanské spoločenstvá sú povolané, aby ponúkli podporu výchovnému poslaniu rodín, a robia tak najmä vo svetle Božieho slova. Apoštol Pavol pripomína vzájomnosť povinností rodičov a detí: «Vy, deti, poslúchajte rodičov vo všetkom, lebo to je milé Pánovi. A vy, otcovia, nedráždite svoje deti, aby nezmalomyseľneli» (Kol 3,20-21). Základom toho všetkého je láska, tá, ktorú nám daruje Boh, a ktorej nechýba rešpekt, ktorá «nie je sebecká, nerozčuľuje sa, nemyslí na zlé... všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží» (1 Kor 13,5-7). Aj v najlepších rodinách je potrebné znášať sa navzájom a to si vyžaduje veľkú trpezlivosť. Veľkú trpezlivosť pre znášanie sa navzájom. Ale taký je život! Život sa netvorí v laboratóriu, ale v realite. Sám Ježiš prešiel rodinnou výchovou.

Aj v tomto prípade milosť Kristovej lásky privádza k naplneniu to, čo je

vpísané do ľudskej prirodzenosti. Koľko máme obdivuhodných príkladov kresťanských rodičov plných ľudskej múdrosti! Sú dôkazom toho, že dobrá rodinná výchova je chrbtovou kosťou ľudstva. Jej spoločenské vyžarovanie je zásobárňou, ktorá umožňuje vyplniť medzery, zranenia, deficity materstva a otcovstva, ktoré prežívajú menej šťastlivé deti. Toto vyžarovanie môže konať ozajstné zázraky. A v Cirkvi sa tieto zázraky dejú denne!

Moje žičenie je, aby Pán dával kresťanským rodinám vieru, slobodu a potrebnú odvahu pre ich poslanie. Keď sa rodinná výchova opäť s hrdosťou zhostí svojej hlavnej roly, mnoho vecí sa pre neistých rodičov i sklamané deti zmení k lepšiemu. Je čas, aby sa otcovia a matky vrátili zo svojho exilu – pretože sa sami vyhostili z výchovy svojich detí – aby sa z toho exilu vrátili a znovu naplno

zaujali svoju výchovnú úlohu. Máme nádej, že Pán nám udelí túto milosť nevyčleňovať sa sami z výchovy detí. A toto môže dosiahnuť jedine láska, nežnosť a trpezlivosť. Ďakujem.

(Preklad: Slovenská redakcia VR)

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/papezove-katechezy-o-
rodine-audiencia-20-maja-2015/](https://opusdei.org/sk-sk/article/papezove-katechezy-o-rodine-audiencia-20-maja-2015/)
(08.02.2026)